

Izhaja v Trstu
vsak petek ob 5. pop.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Uredništvo in upravnništvo
ul. del Lavatoio št. 1, I.
Telefon 18-67.

NARODNI DELAVEC

Posamezne štev. se
prodajajo po 8 stot.
Inserati se računajo
na milimetre v širo-
kosti na kolone, in
sicer po 8 stot. za
vsaki mm. Za več
nego 10kratno obja-
vo pa po dogovoru.
Naročnina za celo
leto K 4.—; za pol in
četrt leta razumno.

Glasiło „Narodne delavske organizacije“ in „Zveze jugoslovanskih železničarjev“.

Tovariši delavci!

Narodna delavska organizacija v Ljubljani priredi v nedeljo dne 8. majnika, svoj

izlet v Trst.

Slovenski delavci! Naša sveta dolžnost je, da sprejmemo naše rodne brate čim najslovesneje. Zato Vas pozivljamo, da se v nedeljo, dne 8. t. m., zberete ob 6. uri in pol zjutraj v prostorih N. D. O. ul. Lavatoio št. 1., da z našo zastavo na čelu odkorakamo na južni kolodvor k sprejetju naših ljubljanskih tovarišev.

Prihod vlaka je ob 7. uri 10 minut. S kolodvora v sprevedu v veliko dvorano Narodnega doma, kjer se vrši oficijelni sprejem.

Po zajutruku, ki se vrši v bližnjih narodnih gostilnah, ogledovanje mesta in velikih industrijskih podjetij.

Za vajensko skupino obed v »Delavskem konsumnem društvu« in »Jadranu« pri sv. Jakubu. Za druge ljubljanske izletnike poljubno.

Tovariši, bodite svojim ljubljanskim tovarišem na razpolago v vsakem slučaju, za vsa pojasnila!

Ob 3. popoldne: Velika ljudska veselica „pri Tirolecu“ pri sv. Mar. Magd. Zgornji. Vstopnina 30 st.

Ob 7. zvečer: v Narodnem domu v Trstu igra „Divji lovec“, katero priredi vajenska skupina ljubljanske N. D. O.

Po igri prijateljski sestanki v narodnih gostilnah.

Odhod ljubljanskih tovarišev v južnega kolodvora ob 2. popolnoči.

Tovariši delavci! Storimo svojo dolžnost in izkažimo svojim tovarišem iz bele Ljubljane vso ljubezen, ki gre milemu bratu in tovarišu. Udeležimo se v čim največjem številu sprejema, pa tudi obeh prireditvah! Pokažimo svojim bratom da je Trst res naš!

Odbor N. D. O.

Proslava prvega majnika.

Narodno delavstvo v Trstu in okolici je proslavilo svoj delavski praznik kar najslovesneje. Proslava se je vršila strogo po začitanem sporedu in v najlepšem redu brez vsakega najmanjšega dogodka, ki bi bil motil celo slavlje.

Z pred napovedano uro ob 9. dopoldne se je začelo zbirati delavstvo pred Narodnim domom. Prihajalo je večinoma v večjih gručah, in nato napolnilo veliko dvorano do zadnjega prostora. Dvorana je bila premajhna, da bi mogla dati mesta vsej sili zavednega delavstva, ki je prišlo, da tako pokaže svojo stanovsko zavest in s tisočnimi glasovi zahteva svojih pravic.

Kmalu po napovedani uri odprli so Godnik v imenu odbora N. D. O.

manifestacijski shod

ter po kratkem nagovoru poda besedo tov. strokovnemu tajniku Ek arju, ki je govoril nekako takle:

Dragi tovariši!

Po enem letu smo se sešli zopet, da z vso slovesnostjo praznujemo naš delavski praznik, naš prvi majnik.

Dolgo je leto, in če pustimo v duhu korakati mimo nas vse dogodke prošlega leta, moramo reči: bilo je to leto leto težkega bja za pravice slovenskega delavstva v Trstu, za naš kruh, bil je to pravi življenski boj, v katerem naj se odloči, ali naj slovenski delavec še služi sebi in svoji družini svoj ljubi vsakdanji kruh na svojih rodnih slovenskih tleh, ali pa naj se umakne tujcu, privandrancu, ki vedno pohlepneje stega svoje grabežljive kremplje po našem slovenskem Trstu.

Hud je bil ta boj, a bilo ni nič novega, ponavljalo se je pač ono, kar je moralo trpeti delavstvo že od nekdanj, odkar govori zgodovina človeštva o delavstvu in njegovem dejanju in nehanju. Ozmimo se torej ob tej priliki nekoliko nazaj v to zgodovino, saj nam je ona gotovo najboljše in tudi edini vir, iz katerega moremo črpati vsa ravnila za naše lastno delo, za naš lastni življenski boj.

Bili so časi, in ti časi so trpeli stoletja in stoletja, ko je bil delavec najzaničevanejša stvar pod božjim solncem, suženj katerega je gospodar kupoval in prodajal, kakor tovarno živino. Kakor bi kupoval konja, je pretipaval kupec delavčeve mišice, pretipaval njegove duševne zmognosti, odštel svoto denarja ter vžgal delavcu svoje ime. Gospodarjeva last je bil ves, vse njegove telesne in duševne sile, vse njegovo dejanje in nehanje, in če se je zljubilo gospodarju, da v trenutku upihne njegovo življenje, saj je bilo tudi njegova last, je položil delavec-suženj svojo glavo na klado, in njegova kri je potekla in iztekla, saj je bila tudi gospodarjeva.

Hud, neizprosni zimski mraz je tedaj ležal na delavstvu in ga objemal s svojimi smrtno ledenimi okovi.

Stoletja so potekala, narodi so prihajali, odhajali in izginjali, tam, kjer je plulo in valovalo prejšnje najkulturnejše življenje, je zavladalo barbarstvo, tam pa, kjer prej ni bilo niti duha niti sluha o kulturi, so vstajala torišča prosvete in širila svoj vpliv med narode, ki do tedaj še niso občutili njenih dobrot, pa tudi ne njenega zla. Vesoljni svet pa je tedaj objel, kakor topel pomladanski vetrič, vzbujajoč k novemu življenju, božanski nauk tistega, ki je vstal med narodi in je iz njegovih ust strmeči svet prvokrat začul besede o svobodi, enakosti in bratstvu. Kakor topel pomladanski vetrič, kliče v novo življenje, je preletel ta nauk vesoljno človeštvo in vzkliklo je novo življenje, iz dna do smrti tlačene delavske suženjske duše pa se je vzvil radostni klic odrešenja, klic odrešenja iz tisočletnega suženjstva. O, da, razumela je trpinčena

duša delavca sužnja ta klic razumela ga je ona, toda tudi samo ona božanski nauk o svobodi, enakosti in bratstvu, ni ga pa razumel gospod, niso ga razumeli ali pa ga vsaj ni hoteli razumeti niti tisti, katerim je rekel on, ki ga je prvi izrekel: pojdi v učite narode, kakor sem jaz učil vas!

Z besedami svobode, enakosti in bratstva na ustih so šli med narode, a v rokah so nosili brušen meč in zapirali so ta božanski nauk tistim, katerim so ga označevali, z brušenim mečem v njihova telesa in jih uklepali v še težje verige robstva. Nauk o svobodi, enakosti in bratstvu je obrodil svoj sad a ta sad je bil grenak, strupen, dobrotu se je izpremenila v zlo, blagoslov v prokletstvo. Zgodovina slovenskega naroda, tega sužnja med sužnji, nam je prežalost n dokaz za to prokletstvo.

Trpeli so narodi, trpelo je delavstvo, a to ne več s tisto tih, mrtvo resignacijo, kakor prej, temveč s prikritim gnjevom, z zadrževano jezo, kateri je treba le ugodne prilike, da izbruhne na dan in si sama prilasti, kar ji odrekajo drugi. In res je dal trpin duška temu svojemu gnjevu, zlomil je verige, ki so ga oklepale, in zaoril je klic po svobodi, toda ne več kot klic radosti in veselja, temveč kot klic maščevanja in osvete. Toda preslab je bil še suženj, stoletno robstvo mu je spodvezalo moč, prisileno pa je še bil gospod, saj ga je suženj v stoletjih sam opital do njegove sile, in zmaga je ostala na strani gospoda, ki je svojega sužnja uklenil v še močnejše verige, da bi jih le ne strl več. In poslednji časi so bili hujši od prvih.

Toda vse zastoj! Naj so okovi še tako silni, naj je zid ječe še tako debel, naj pada priganjačev bič še hujše, kdor je okusil enkrat sladkost svobode, kaj so njemu okovi, kaj zidovi, kaj bič priganjačev, kaj kri, ki mu v curkih teče: za svobodo zlomi vse okove, stene vsak zid, in če teče kri, naj teče v potokih, saj teče za svobodo.

Rastel je prikriti gnjev v trpinah z vsakim udarcem, rastlo je hrepenenje po svobodi in enakosti, krepko je stiskala roka roko brata trpina, ki je ravno tako z grozo v duši in srdom v srcu moral molče gledati, kako mora dati svojo zadnjo kapljo znoja, svojo zadnjo srago krvi, da uživa tisti, ki ga tepe z bičem. Kakor silen vihar, ki poruši vse, kar se mu stavi na pot, je izbruhnil ta gnjev, ta srd, in človeštvo je doživelo oni strahoviti, z debelimi krvavimi črkami v zgodovini zapisani prevrat, ki je čez noč obračunal z dotedanji nečloveškimi nazori o pravicah in dolžnostih človeštva in zmogloslavno prodril z mislijo svobode, enakosti in bratstva.

Nočemo odobravati grozot tega prevrata, nočemo odobravati onega morja krvi, v katerem se je topil svet, a priti je moralo tako, in bil je boljši ta hitri smrtni udarec za tiste, katere je zadel, kakor pa ono prejšnje tisočletno počasno umiranje v najhujših mukah. In dasiravno strahovit in grozen sam v sebi, bil je ta prevrat v svoji krvi vendar obenem povod novega življenja, začetek boljše bodočnosti, saj je njegova krvava zarja naznanjala prihod solca svobode.

Prišli so še časi reakcije, toda le prehodno, sijaj solca svobode je le še tupatam zakril črn oblak mračnjaštva, a ugasi ga ni mogel in ga tudi ne bode nikdar več.

Z drugimi vred je tedaj po dolgem času mučeništva okusil prvokrat zopet čar svobode naš narod slovenski, naš narod suženj, trpinov. Težak mu je bil prvi korak v svobodo, naučiti se ga je moral šele, saj mu tisočletno robstvo vzelo skoraj vso moč. In medtem ko so drugi korakali hitro naprej, je naš narod zaostajal, zbirati je šele moral svoje moči, iskati je moral šele samega sebe. Bili so to težki časi, in te čase je znal izrabiti naš sovra-

nik, da nas je že osvobodjene zopet uklenil v svoj jarm, d smo že svobodni zopet morali hlače vati. Naš narod je bil pač narod suženjev hlapcev. Toda kakor ni zadržala nob na moč onega velikega preporeda človeštva, tako tudi ni bil nihče vstanu, da zadrži tudi naš narod v njegovem svobodnem razvoju. Slovenec je začel dvigati svojo glavo, in če ga je tudi tupatam porinil sovražnik na aj, je pač postal nekaj časa, potem pa zopet še krepkeje in odločnejše stopal dalje, dokler si ni priboril trdne pozicije v skupu narodov. Bil je to gigantski boj malega našega naroda za njegov obstanek, kateremu bi moral žrtvovati vse svoje moči, a izšel je iz njega naš narod kot zmagaec. In šele sedaj je mogel pogledati sam v sebe, šele sedaj je mogel gledati nato, da se zacelijo rane, ki jih je zadobil v tem boju, sedaj šele je mogel misliti na svoj notranji prep rod. A vseh svojih sil pa le še ni mogel in jih niti sedaj še ne more posvetiti samemu sebi, ker mora še vedno stati na straži, da si očuva svoj dom, kajti slej kakor prej mu je treba vsak čas skočiti na orožje, da odbije ponovljeni napad sovražnikov, ki prihaja nadenj sedaj odkrito, sedaj zopet kakor lopov po noči, zahrbtno skrivaj.

Da, skrivaj kakor tihotapec, ki se boji svetlobe solnca, je prihajal sovražnik med nas in sejal med nami ljuliko razpora in razdora, skrivaj, kakor tat v noči, se je prikradel med nas in začel med našo narodno pšenico sejati ljuliko mednarodnega brezdomovinstva s svojim črnim in rdečim otrbovnim plodom, in začuden je gledal Slovenec nekega dne, kako mu ta plevel uničuje njegovo narodno njivo, ter mislil in mislil, kako bi se obvaroval preteče nesreče. Pa je poslal svoje brate in sestre na polje, da naj porujejo ljuliko izmed pš-nice, in res so šli. Toda niso bili vajeni takega dela, saj se ga niso nikdar vadili, pa so šli in so izuvali bilko ljulike in pošteno pohodili dve bilki pšenice, in izpoznal je Slovenec, da mu več škodijo kakor koristijo. In storil je drugače. Vzel je drevo in preoral njivo ter posejal čisto seme. In to seme je vzkliklo, porastlo. Pokazal se je tupatam še kak plevel, a tega je odstranil, in njiva je bila čista, lepa in dobra, obrodila je težak sad, in Slovenec ga je bil vesel. Na preorani naši narodni njivi, na preoranih naših narodnih tleh je vzkliklo naše zavedno narodno delavstvo, iz njega pa naša Narodna delavska organizacija.

Niso bile lahke razmere, v katerih je nastala naša N. D. O., že ob svojem rojstvu je imela zakletih sovražnikov, ki so jo polagali v grob, ko je komaj začela živeti, in bilo je teh sovražnikov zunaj in tudi znotraj, ter smo ravno tako lahko prepričani, da ji jih ne bo manjkalo tudi v bodoče, in to tem več jih bo, čim bolj bo napredovala. Čim lepši bodo njeni uspehi, tem večja bo zavist, tem hujše sovraštvo, zato pa tudi zanjo vsak uspeh, vsak zmaga tem večja čast.

Če se torej ozremo po vsem tem še nazaj v preteklo leto, v ono dolgo leto našega težkega boja za naše pravice, in če se vprašamo sedaj, ali smo dosegli v tem letu svoj namen, ali so se uresničile naše želje, ali ni bil morda ves ta napor naših sil zastoj, ali morda nismo s sitom zajemali, da napolnimo sod brez dna, tedaj moramo reči: res je bil boj hud, kakor še nikoli dosedaj, res smo stali svojim nasprotnikom nasproti še skoraj kot novinci, večkrat tudi popolnoma sami, osamljeni, a vendar naš boj ni bil brez uspeha. Priznamo odkrito, da se je marksikatera naša akcija ponesrečila, ali ravno tako nam mora vsak nepristranski človek priznati, da to ne po naši krivdi, da ni nam manjkalo dobre volje, pač pa drugim, in to pred vsemi tamkaj, kjer vedno rajši podpirajo vsakogar, samo ne domačina, zlasti pa domačina Slovenca. Ako se nam

marsikatera akcija ni posrečila, ako se nam marsikatera upravičena želja in zahteva ni izpolnila, ni to naša krivda, temveč pred vsem krivda naše c. kr. vlade, ki nikdar ni imela smisla za naše pravice, temveč je rajši podpirala naše nasprotnike v njihovem krivičnem postopanju proti nam. Vzlic temu pa vendar lahko rečemo, da moremo biti zadovoljni s preteklim letom, kajti ako ne bi bili dosegli drugega, dosegli smo to, da smo naučili svoje nasprotnike, da nas morajo upoštevati. In prav ta uspeh nas lahko zadovoljuje in nam daje najboljše upanje, da v bodočnosti smemo pričakovati nadaljnjih uspehov.

Ne homo iskali danes ob tej slovesni priliki razlogov, ki vodijo naše sovražnike v boj proti nam, pa naj bodo ti razlogi narodnostni, političnostrankarski ali kakršnikoli, danes naj izpovemo le eno:

Narodna delavska organizacija in v njej udeleženi narodni delavci bo vedno in vselej visoko dvigalo zastavo narodne zavednosti in narodnega ponosa in bo šlo vselej z vsemi svojimi silami v boj za pravice svojega slovenskega rodu in jeziku, pa naj ji to nasprotnik v tem kdorkoli, ali socialnodemokratičen ali kateri koli drug brezdomovinec, ali naše domovine poželjivi tujec, ali pa tudi našemu rodu in jeziku nikdar pravična, vedno le pred močnejšim krivičnim strahu trepetajoča c. kr. avstrijska vlada.

Obenem pa izjavljamo kar najslavesnejše, da je N. D. O. organizacija narodnega delavstva, da je njen prvi glavni namen braniti in varovati koristi narodnega delavstva, da bo branila in varovala te koristi proti vsakomur in to z vsemi ji razpoložljivimi sredstvi tudi z najskrajnejšimi, pa naj potem ogrožuje te koristi, kdor hoče, bodisi tujec ali domačin. Tlačanju in zatiranju našega delavstva mora biti enkrat konec za vselej, pa naj bo potem ta tlačitelj in zatiratelj kdorkoli. Tem hujski pa še boj takemu domačinu, ki na račun narodnjaštva izkorišča svojega sonarodnjaka delavca, Slovenec Slovenca. Kdor hoče to imenovati razredni boj, naj ga imenuje tako, in kdor nam pravi, da bo vsed tega trpela splošnost mu z vso upravičenostjo odgovorjamo: Brez slovenskega delavstva ni slovenskega Trsta, in kdor tlači, izkorišča in zatira slovensko delavstvo v Trstu, tlači, izkorišča in zatira slovenstvo v Trstu. Interesi tisočev veljajo več, kakor pa interesi posameznika, in kdor hoče tudi sicer računati s temi, tisočji, mora računati pred vsem z njihovimi koristmi. Ako kje, mora tu veljati majoritetni princip, in tisti časi, ko je pustilo delavstvo pometati seboj so minili.

S tako preteklostjo za seboj in tako prihodnostjo pred seboj praznuje danes Narodna delavska organizacija in narodno delavstvo svoj delavski praznik v znamenju svobode, enakosti in bratstva, trdno gradeč svojo prihodnost na čistost, jasnost, pa tudi upravičenost svojih namenov, v trdni zavesti svoje moči, svoje stanovske vzajemnosti, prepričano, da mora priti do svojega cilja, ker samo tako boče.

Pozabiti pa ne smemo ob tej slovesni priliki onega, kateri je posvetil vse svoje moči sveti stvari našega delavstva, katerega pa je žal kruta bolezen položila na bolniško posteljo, da se ne more danes veseliti z nami, našega velikega praznika, pozabiti ne smemo našega vsem tako dragega tovariša dr. Mandiča. (Burno, viharno odobravanje in živjoklici). Prosim vas, da pooblastite predsedstvo današnjega shoda, da mu v vašem imenu častita k zboljšanju njegovega zdravja in mu v imenu nas vseh izreče iskreno željo, da bi ga že skoraj videli med nami zopet čilega in zdravega. (Viharno odobravanje).

Končno vas ob tej slovesni priliki pozivljamo, da z združenimi močmi sodelujete pri našem skupnem delu v blagor našega delavstva, da se čim krepkeje oklenete svoje najboljši prijateljice Narodne delavske organizacije in ž njo vr. d. stremite za našim skupnim ciljem: srečnim narodnim delavstvom na srečnih domačih slovenskih tleh, da homo leto za letom s tem večjim zadovoljstvom praznovali naš veliki praznik preropenja narodnega delavstva, naš veliki praznik svobode, enakosti in bratstva!

Ko je govornik še pozval navzoče, da se vsi udeležijo obhoda po mestu in po poludanske veselice na Opčinah, je zaključil svoj govor, katerega so poslušalci spremljali z burnim odobravanjem, nakar je tov. Godnik zaključil shod.

Nato je stopila vsa ona množica na ulico in se razvrstila v dolg sprevod v obhod po mestu.

Na čelu sprevoda je vihrala naša modra zastava, za njo pa je stopalo naše zavedno delavstvo v štiristopih, sami

kreпки možaki in mladeniči. In dolga, impozantna je bila ta vrsta, saj je zastava že zavijala na trg Goldoni, ko je konec bil še na začetku ulice Carducci.

Strme je gledalo občinstvo te množestvilne naše vrste, saj nas je bilo nad 2000, ki so samozavestno, mirno in ponosno korakale po tlaku tistega Trsta, ki nas ni hotel, pa vendar moral priznati. In celi čas obhoda, niti v ulici Carducci, niti na Corsu, niti na Glavnem trgu, nikjer niti enega človeka, ki bi se bil drznil zaklicati le žal besedico. Kakor smo čuli iz nasprotniških ust samih, socialnodemokratičnih in italijanskih, je naš nastop napravil velikanski vtis.

Že pred odhodom je izrazilo delavstvo željo, da bi ob tej slovesni priliki pozdravilo svojega žal vsled bolezn zadržanega predsednika, in res sprevod ni krenil po ulici Ghega, temveč na Belvedere, kjer je vsa ona velika množica, ki pa je še rastla vedno bolj, z viharnimi klici

Živio dr. Mandič

začela pozdravljati svojega tako priljubljenega voditelja. In zagrmeli so ti klici, da so se potresala skoraj okna, ko se je prikazal tov. dr. Mandič pri oknu in zamahnil v pozdrav z roko. Marsikateremu v trdem boju za vsakdanji kruh osi vemu delavcu je zalesketala solza radosti v očesu, ko je zopet po dolgem času zagledal „našega“ Mandiča, in vemo, da govorimo iz srca vse on velike množice, da je vsakdo, prav vsakdo v tistem trenutku imel le eno, edino željo: **bog daj, da Te vidimo, dragi tovariš zopet kmalu, prav kmalu čilega in zdravega v naši sredi!**

Medtem ko je množica odkritih glav pela „Hej Slovani“, je predsedstvo manifestacijskega shoda šlo v stanovanje tov. Mandiča, da mu sporoči pozdrav delavstva. Tov. dr. Mandič se je ginjen zahvalil na ljubezni, ki mu jo je izkazalo delavstvo in zatrjeval, da mu je to zaupanje in ta ljubezen delavstva v veliko tolažbo v njegovi težki bolezni. Naprosil je odposlanca, da sporoče njegovo zahvalo delavstvu, ker mu bolezen ne dopušča, da bi mu jo izrazil sam.

Množica se je nato z burnimi živjoklici poslovila od svojega voditelja in odkorakala **pred Narodni dom,**

kjer je napolnila ves razsežni trg. Tu je nato tov. Ekar sporočil množici zahvalo tov. dr. Mandiča in vnovič opomnil delavstvo na veliki pomen majnikovega slavlja, saj je narodno delavstvo s svojim impunujočim nastopom nad v-e dvome jasno ponovno izrazilo svojo pripravljenost, da z vsemi svojimi silami stopa v boj za one velike splošne delavske zahteve, za katere se bori vse delavstvo. Z vsemi onimi velikanskimi množicami, ki danes praznujejo z nami vred svoj delavski praznik, zahteva tudi slovensko narodno delavstvo uvedbo osemurnega delavnika, zahteva, da se končno že vendar enkrat uvede zavarovanje za starost in onemoglost, zahteva nadalje splošno, enako in direktno volilno pravico za vse javne zastope in pozivlja zastopnike v postavodajnih zastopih, da posvetijo vse svoje moči odpravi sedanje draginje. Obenem, ko je delavstvo manifestiralo za te splošne delavske zahteve, pa je tudi manifestiralo tudi za pravice svojega rodu in jezika, in da še jasnejše pokaže, da je in da hoče tudi ostati branitelj in varuh slovenstva na tržaskih tleh, je mogočno zaorila nato naša slovenska himna „Hej Slovani“.

Nato se je množica mirno razšla. Dopoldanski del slavnosti se je torej izvršil tako, kakor je bilo pričakovati od našega zavednega delavstva, samozavedno, dostojno tako da more N. D. O. res s ponosom zreti na na ta dan, kot svoj najlepši dan v letu.

„ ZVEZA “

JUGOSLOVANSKIH ŽELEZNIČARJEV.

Javni shod 26. aprila 1910.

K drugi točki dnevnega reda: Plača prožnih delavcev južne železnice, je poročal predsednik Z. J. Ž. sledeče:

Treba je danes, da tudi malo osvetlimo razmere prožnih delavcev pri južni železnici. Gotovo je, da se izrabljajo najbolj železniški delavci, bodisi pri tej ali drugi železnici, in prav dobro zna izrabljati južna železnica svoje prožne delavce.

Že plača sama na sebi jim je odmerjena prav po mačehovski, in pri vsem tem, da so ti trpini izpostavljeni vsem

vremenskim neprilikam, jim je odmerjena škandalozna plača K 2'60—2'70, ko imajo nasprotno delavci v skladiščih in v kurilnici začetno plačo K 3'30, kar doseže prožni delavec po trudapolnem delu morda po 15 letih.

Gotovo ne bode nihče zavidal plače drugim delavcem, kajti mi vemo le prado dobro kaj se pravi mučiti se celi dan pri delu in potem izhajati, in to še z družino s K 3'30 na dan. Ali kaj šele s K 2'70, in to pri težkem delu v hudi vročini ali mrzli burji s krampom v rokah. Človek včasih res premišljuje, ali delavci niso pravi umetniki pri preživljanju sebe in svoje družine, ki potrebuje vrhu živeža tudi še stanovanja in obleke. In pri tem pa moramo računati, da odpadejo nedelje in deževni dnevi, tako da pride prožni delavec morda na mesec do zaslužka K 60— ali 30 goldinarjev.

In zopet najgrše dejstvo pri prožnih delavcih južne železnice je to, da jim uprava južne železnice ne prizna avtomatičnega napredovanja pri plačah, kar je odmerjeno za 10 vin. na dan.

Med tem ko so dobili postajnt in kurilniški delavci že s 1. januarjem 1909. avtomatično povišanje plač za 10 vinarjev, prožni delavci tega torej še po poldrugem letu niso dobili, akoravno imajo zabeležene kot delavci iste pravice, kakor prometni in kurilniški delavci, in bodo na to povišanje še čakali, ako se ne pritisne malo na možniček južne železnice.

Vprašati se moramo, ali je tako različno ravnanje z delavci pri eni in isti železniški upravi res mogoče in ali je morda sploh to znano generalnemu ravnateljstvu in to še posebno ravnatelju Eggerju, kateri slovi sicer kot moderni socijolog.

Lahko bi se v nas vzbudil sum, da je na tem krivičnem postopanju kriva morda sekcija za vzdrževanje proge, da se ne briga ali noče brigati za svoje delavce. In lahko trdimo, da je tudi ona kriva tega, da se prožnim delavcem niso postavile višje začetne plače, ker se ona za to ni čisto nič brigala.

Prepričani smo, da bi bili tudi prožni delavci dobili tako visoke, ali vsaj približno tako visoke plače, kakor so jih dobili prometni in kurilniški delavci.

Pripoznamo, da je bilo pod vladanjem stavbenega ravnatelja Pichlerja sekcijam težko doseči kaj za svoje ljudi, ker samodržstvo in paševstvo tega brezsrčnega ravnatelja ni trpelo nobenega ugovora njegovim staroveškim nazorom, ker on je smatral še vsakega delavca za sužnja.

Kako je mislil ta vzor človeka o prožnih delavcih, kaže njegov naravnost nesramni odgovor deputaciji, ki je bila svoj čas pri njem. Rekel je na primer, da so prožni delavci manj inteligentni, kakor drugi, in več takih neumnosti. Z vso pravico bi ga prašali, na kakšni stopinji inteligence stoji on, ki stavi take primere. Žalostno je za nas, da moramo take ljudi imenovati naše predpostavljene. Mi pa lahko trdimo, da bi marsikateri delavec bil bolj učen in inteligenten, ko bi bil imel priliko študirati, kakor pa stavbeni ravnatelj Pichler. Mi lahko trdimo, da je mnogo duševnega kapitala zakopanega med delavci, ker žalibog niso imeli prilike bistrirati si svojega uma, ravno tako pa tudi lahko rečemo, da je med študiranimi ljudmi le preveč puhlih glav in da marsikateri zleze na višje mesto le potom svoje surovosti ali pa pro ekcije in bi marsikateri nižji uslužbenec nadomestil njegovo osebo veliko uspešnejši.

In stem, da je delavce zasramoval in poniževal, jim je kradel tudi na dnevnem njihovem zaslužku, in tega naj bo njega kot učenega človeka, ako ga smemo tako imenovati, sram.

Nasproti temu ravnatelju Pichlerju pa mi lahko trdimo, da zahteva vsako delo svoje strokovno znanje in da marsikateri preddelavec boljše razume prožno delo, kakor pa kak inženir ali ravnatelj Pichler, ki taka dela znajo morda le na papirju.

Delo zahteva izvežbe in ročnosti, katere si kak višji uradnik ni pridobil, in bi bili prav radovedni, ko bi kak uradnik inženir to skušal, ali bi bil potem on zadovoljen z našimi plačami.

Od uprave južne železnice, v prvi vrsti pa od sekcije za vzdrževanje proge pa pričakujemo, da ta stori svojo dolžnost proti svojim od nje zanemarjenim in njej podrejenim delavcem, da se prizna prožnim delavcem avtomatično povišanje plač, kakor drugim delavcem in to nazaj od 1. januarja 1909.

Naša skrb pa bo, da tega vprašanja ne spustimo izpred oči, dokler se ne izpolnjuje tudi povišanje začetnih plač prožnim delavcem južne železnice v Trstu.

zjz— Še o volitvah v zavarovalnico proti nezgodam. Ker že na vsak način hoče socijaldemokratično vodstvo, da se govori o sleparstvu, naj še jaz podam malo takih podatkov. Omenjam samo, da je naravnost škandalozno, kako so se vršile te volitve tukaj v Trstu. Poglejmo, kako na primer je delal železniški mojster Kiswarday. V soboto dne 5. marca t. l. je objavil svojim delavcem, da naj pridejo po svoje glasovnice v nedeljo ob 1. uri opoldan, in je obenem razdelil delavcem agitatorični letak socijaldemokratične organizacije železničarjev. Res so prišli ob določeni uri delavci po svoje glasovnice, ali bili so iznenadeni, ko jim je rekel Kiswarday, da jim glasovnic ne izroči, da bi jih nesli seboj in se posvetovali morda radi kandidatov. Na to so poslali delavci deputacijo 2 moč k temu železničarskemu mojstru, da naj bi jim izročil glasovnice, da mu jih prinesejo drugi dan nazaj. Odgovor je bil sličen turškemu paši: volite kogar hočete, ali voliti morate tukaj pred menoj. Lahko si predstavljamo nevoljo volilcev, kateri so morali voliti v večini proti svoji volji kandidate, ki so bili ljubi železniškemu mojstru. In kdo bi se upal drugače, ko se mora bati, da pride ob svoj kruh. In zdaj glasovanje. Vsak je moral, kakor rekrut, posamezno v pisarno in tu opraviti svoje glasovanje, in potem je bil zopet prost državljan. Kako se je torej volilo, nam pove lahko le železniški mojster Kiswarday sam. — V signalni delavnici je delovodja Neufok izročil vsem delavcem glasovnice, obenem pa tudi — listo lepenko socijaldemokratičnih kandidatov. Neki Počivalšek je peljal svoje delavce kakor ovčice k podpisu in obenem k izpolnitvi glasovnic. Kako je to izpadlo, dobro veste, saj poznate narodne izdajalce v skladiščih, kjer so skladiščni mojstri sami Nemci, ali pa našemu narodu odpadle sirote. In ti privandranci se upajo nastopati, seveda sporazumno z ravnateljstvom, proti slovenskim železničarjem. Od nas Slovencev se zahteva, da moramo biti zmožni dvih do treh jezikov, med tem ko Nemcu treba znati le nemško, in kar ne zna, mu moramo pomagati Slovenci, da se mu omogoči mastna miza. Smo pač potrpeljive ovce. Najfinejši olikanec in morda tudi strokovnjak (?) je pa železniški mojster Polli. Razdelil je in ob enem tudi izpolnil glasovnice med nakladan em grammoza reživlaka in klical potem posamezne delavce, to celo vpriče sprevodnikov. Nekateri so imeli seboj listke naših kandidatov in ko je to videl, se je izrazil: Kaj, prinesete še kaj za stranišče? To seveda po italijansko. In vse to si morajo trpini pustiti reči od ljudi, ki bi Slovence najrajši potopili v žlici vode. Kjer je le kak Nemeč, že dobi mesto železniškega ali drugega mojstra, ker ves aparat ravnateljstva je nemški. Tako je postal nekdo po protekciji železniški mojster, in precej je direktaja to potrdila, kajti zopet lep prostorček za Nemca. Kako naj potem ukazuje delavce m? Ali pa bi se morda radi nje ga morali še delavci učiti nemško? Tako dobijo ti Nemci vse najlepše službe, med tem ko se mora o domačini pričkati po „novi luki“, akoravno imajo za to potrebne šole. Seveda je tudi za železniško upravo najbolj važno, da znajo klicati vsi dobro Heil! Neki signalni mojster Ennsbrunner v Ljubljani se le prav težko razgovori pri njegovem popravljanju aparatov in more celo obmejne postaje klicati za tolmača. Po otvoritvi nove železnice so prišli prakticirat štirje podčastniki, ali za železnico so znali na slovenski zemlji premalo — nemški in po 4 tednih so že morali iti.

zjz— Bobnanje za cirkus. Pred 1. majem se je na južni železnici skladiščnim delavcem prečitelo, kdo bode od nas 1. maja moral delati. Pri tem obvestilu so nas obenem pozivali sodrugi, da moramo priti drugi dan, to je 1. maja, vsi v njih gostilno v ulici Giovanni Boccaccio in da se potem od tam udel žimo socijalističnega sprevoda po mestu. Pri tem so seveda poudarjali, da jemo vsi iz ene skleda, torej moramo tudi vsi manifestirati skupno za 1. majnik. Seveda, za štafažo smo jim bili mi Sloveni vedno dobri. Seveda 1. majnika niso imeli zaželjenega uspeha, kajti mi slovenski železničarji smo šli tja, kamor spadamo in kamor nas vleče naše srce. ne da bi prašali sodruga morda kakega dovoljenja. Opazovali smo, kaksnega žalostnega obraza so pričakovali pri njih gostilni množico sodrugov, ali v njih žalost, jih je prišla le peščica. In daj prikoraka godba, postavi se ponovno na čeo sprevoda in pri kavarni Chiozza smo srečno našteji le 16 železničarjev. Vse se nam je zdelo, kakor kak mali cirkus, ki vabi s svojo hreščeco godbo ljudstvo v svoj areno,

katero pa le noče priti. Vse drugače pa je bilo življenje v narodni gostilni N. D. O. v ulici Caradori 17. Gotovo bi bili iznenadeni sodrug, ki bi bili prišli s svojo godbo pred gostilno N. D. O., ker bi bili tam našli lepo število železničarjev, in ako bi jih bili šele šteli v velikem sprevedu, bi se bili pa gotovo prav začudili. Da, da, mi slovenski železničarji spadamo vendar le v „Zvezo jugoslovanskih železničarjev“.

zjž— Nekaj o južni železnici, Trst.
Pod tem napisom se je objavila zadnjič le prerisnična resnica, ali to moramo v toliko popraviti, da pride na mesto „južna železnica“ državna železnica, ker se je ta pomota urinila v naglici v uredništvu.

zjž— Prav socijaldemokratično.
Neki Kek na državnem kolodvoru v Trstu, menda je pisar, prav po socijaldemokratično zabavlja čez člane „Zveze jugoslovanskih železničarjev“ in to menda radi tega, ker imajo več poštenosti v sebi, kakor n. pr. on. Gotovo je bolj pošten narodni železničar, ki ne zasramuje svojega naroda in pusti drugim svoje prepričanje, kakor pa mednarodni, ki pljuva v svojo lastno skledo in zraven pa hoče še druge zasramovati. In navadno so tisti sodrug najbolj jezični in hočejo zasramovati druge, ki so sami najbolj zasramovanja vredni. Ta imenitni Kek da kakemu uslužbencu, ako je treba, tudi službeno kapo, ako je hoče zamenjati z novo, za pol litra vina. Torej ljubi sodrug Kek, pusti poštene narodne železničarje v miru in poboljšaj se.

zjž— Volitev v zavarovalnico.
Radovedni smo, ali bodo socijaldemokratični železničarji tudi sedaj protestirali proti tem volitvam, ko se je tako grozno — seveda z njih strani — sleparilo. Svoj čas, ko je bil kandidat še sedanjega nadinspektor Valle in pa prožni mojster Danek, so protestirali na vse pretega, ali sedaj pa bodo gotovo tiho. Da, da, časi se spreminjajo. Zdej pač terorizirajo oni in sami sebe ne morejo pobijati. Lahko bi rekli, da v Rusiji ni tako. Drugo pot se bode pa že preskrbelo, da bode malo več prostosti.

Volitev v okrajno bolniško blagajno.

N. D. O. je sklicala v sredo zvečer shod slovenskih delavcev, udeleženi v okrajni bolniški blagajni, da odločijo, kako stališče naj zavzame N. D. O. in narodno delavstvo v zadevi volitev v občni zbor okrajne bolniške blagajne.

Shod je otvoril tov. dr. Brnčič ter v daljšem govoru pojasnil z juridičnega stališča nepravilnosti in protizakonitosti, ki jih je zagrešila socialnodemokratična stranka v pripravi za te volitve.

Druga dva govornika tovariša Godnik in dr. Rybář sta navajala razne nezakonitosti, ki so jih zakrivali i socialni demokrati i Pagninijanci, kako so pripravili slovensko delavstvo ob mogočnost, da bi se udeležilo volitev, kako so kupovali glasove, da, naravnost kradli glasovnice in legitimacije itd.

Vsi govorniki so poudarjali, da z ozirom na vse to ne samo da ne kaže, temveč da bi bilo naravnost sramotno ako bi se udeležilo narodno delavstvo volitev v takih razmerah, da bi se naravnost omazalo narodno delavstvo, ako bi stopilo v volilni boj s takimi nasprotniki. Zbrano delavstvo je tudi uvidelo to in sprejelo sledečo **resolucijo**:

Slovenski delavci, člani okrajne bolniške blagajne, zbrani na javnem shodu, sklicanem po N. D. O., v sredo, dne 4. majnika 1910, izrekajo sledeče:

1. Z zakonom z dne 30. marca 1888 drž. zak. št. 33 v življenje poklicane okrajne bolniške blagajne imajo služiti izključno vzvišenemu namenu socialnega zavarovanja. Temu nasproti ste obe politični stranki, ki tekmujete za osvojitve izključnega gospostva v okrajni bolniški blagajni v Trstu, napravili iz tega dobrodelnega zavoda navadno orožje na frivolnejšega strankarskega boja.

2. V želji dokopati se samovlade v okrajni bolniški blagajni, ste se bojujoči se stranki poslužili vsakega tudi najodurnejšega sredstva. Dočim so se sedanji upravitelji okrajne bolniške blagajne zatekli potom zvitega tolmačenja statuta okrajne bolniške blagajne k raznim tehničnim ukrepom, ki naj onemogočijo, ali pa vsaj občutno obteže izvrševanje volilne pravice, itak omejene po zastarelem statutu zlasti

v zadevi d. stavljanja izkaznic, sestave volilne komisije, oddaje glasovnic itd., so se drugi nasprotniki, ki se zbirajo okrog „Camere del lavoro“, vrgli strastno v naročje nezakonitosti in sklenili tajno sramoten pakt z delodajalci. Ob takih razmerah postaja vsako pošteno volilno delo nemogoče.

3. Namen N. D. O. ni bil in ni mogel biti boriti se za gospostvo v okrajni bolniški blagajni. Njen namen je bil le častna afirmacija slovenskega delavstva, udeležnega v okrajni bolniški blagajni, in ugotovitev njegovega števila. Vsled odrejene volilne tehnike in omenjenih nasilstev in nezakonitosti je pa povsem izključeno, da bi številna moč slovenskega delavstva prišla do pravega izraza.

4. Z ozirom na to uvodoma omenjeni delavci sklenejo:

a) N. D. O. se v znamenje protesta ne udeleži volitve v okrajno bolniško blagajno dne 8. majnika t. l. in se pozivljajo vsi slovenski delavci, da se strogo vzdržijo te volitve;

b) N. D. O. se pozivlja, da z vsemi svojimi močmi in posebno s pomočjo vseh deželnih organizacij doseže izpremembo statuta okrajne bolniške blagajne, da bo odgovarjal demokratičnim načelom direktne in tajne volilne pravice na podlagi proporcionalnega volilnega sistema, ki naj napravi konec zlorabljanju splošnosti namenjene okrajne bolniške blagajne v politično strankarske in osebne namene, kakor tudi odpravo nedostatkov in nejasnih določb omenjenega statuta, zadevajajočih dostavljanje volilnih izkaznic, sestave volilne komisije in oddaje glasovnic;

c) pozivljajo N. D. O., naj pribavi v okrajni bolniški blagajni slovenskemu jeziku popolno enakopravnost, in

d) nalagajo vodstvu N. D. O., da predloži v najkrajšem času zahteve slovenskega narodnega delavstva v zadevi okrajne bolniške blagajne pristojnim oblastojam.

Resolucija je bila sprejeta soglasno in stem je torej nakazano stališče N. D. O. v zadevi volitev v okrajno bolniško blagajno. **Niti N. D. O. kot taka, niti slovensko delavstvo posamezno se ne udeleži volitev.**

Pozdrav Opencev vrlim bratom-delavcem pri N. D. O. na dan delavskega praznika.

Med nas ste prihitali Vi, med nas ste si želeli vsi, ker k bratu brat prihaja rad; a kaj ta brat Vam govori?...

„Presrečno nam pozdravljeni in: „dobro došli“ delavci! S ponosom gleda naša vas na sine, ki so roda kras; ki so v življenja znoju in dela trpkem boju ostali domovini nje zvesti, zlati sini. Naj bode Vam v plačilo src Vaših zadostilo in radosti obilo!

A zraven to voščilo: „Ta prvi maj, ki Vaš je dan, telesnemu počitku izbran, naj duša Vam se razvedri, morče zabi naj skrbi, ki tarejo človeški rod od rojstva dokler gre odtod. Med brate torej prišli ste, da razvedri se Vam srce, to Vaš namen je bil in mi Vam kličemo navdušeni:

Pozdravljen nam stotisočkrat, ki v delu, trudu si nam brat; vsaj enkrat v letu: prvi maj naj Ti deli veselja raj; saj vreden Ti sladkosti si, in vreden si, da se topi Ti duša, srce v radosti, ker dasi delavec trpin, ostal si roda vreden sin.

Zato: Bog živi delavstvo, ki bratsko je združeno v organizaciji le-ti, nam vsem zelo prijubljeni, ki ni le pristno delavska, temveč je tudi narodna! To ravno vzbuja željo mi, voščilo jej izraziti: Naj se razvija in cveti, naj raste in naj se množi, Tako da vsak njen majnik dan Bo vedno bolj in bolj krasan! To srca mojega je dar, a Tebi delavec: **Na zdar!**

Tvoj ljubitelj.

Domače vesti.

d.— **Velika ljudska veselica na Opčinah** se je obnesla, kakor je bilo pričakovati, v vsakem oziru kar najboljšje. Narodno delavstvo je izpred društvenih prostоров, kjer je godba zasvirala „Hej Slovani“, odkorakalo z društveno zastavo in godbo na čelu na Opčine. Na Belvederju je delavstvo zopet živahno pozdravljalo svojega voditelja tov. dr. Mandiča. Množica je korakala na Opčine po stari cesti. Veliko udeležnikov se je tudi vozilo s tramvajem, ali šlo po drugih potih. Pozdrav in sprejem pri obelisku je izostal, ker so se večernice na Opčinah toliko zakasniele, da so Tržačani že medtem dospeli na veselični prostor, kjer se je kmału zbrala velikanska množica ljudstva, gotovo do 5000 oseb. Takoj se je razvila najživahnejša zabava ob sviranju godbe in petju sodejujočih pevskih društev, ki so drage volje sodelovala, da tako povišajo sijaj naše veselice. Zlasti živahno pa je bilo na plešišču, kjer se je vrtela poskočna mladina, dočim so se drugi v veseli družbi ob čaši vina zabavali prav po domače. Veliko obiskovalcev je imel tudi šotor podružnice Ciril in Metodove družbe. Težko je pač, rekli bi, nemogoče je, povedati, odkod vse je pribitelo občinstvo, da se pod okriljem N. D. O. poveseli 1. majnika, delavskega praznika. Zabava je potrajala do polnoči, ko so se udeležniki veselice razšli vsak na svoj dom. Da je živahnost z večerom ponehala, je bilo povod neugodno vreme, bilo je nekoliko vetrovno. Vsekako pa je N. D. O. lahko zadovoljna z uspehom te prireditve, kajti ako tudi ni bil gmotni uspeh vsled raznih okoliščin tako sijajen, kakor ga je bilo želeli, vendar pa mora N. D. O. šteti to prireditev kot eno najlepših, kar jih je imela doslej. Velikanska množica udeležencev je pač pričala, da je N. D. O. res predstavateljica slovenskega delavstva v Trstu in okolici in da ima tudi prijateljev, ne pa le nasprotnikov. To se je pokazalo pri tej prireditvi, in s takim uspehom sme res biti zadovoljna N. D. O.

d.— **Zahvala.** Odbor N. D. O. izreka tem potom najprisrčnejšo zahvalo vsem narodnim društvom, ki so s svojim sodelovanjem pripomogli, da je veselica na Opčinah tako lepo uspela. Najprisrčnejša zahvala vsem! Obenem pa jih odbor N. D. O. naproša že sedaj, da ostanejo tudi še nadalje naklonjena N. D. O. Prav posebno zahvalo pa izreka odbor N. D. O. podružnici Ciril in Metodove družbe na Opčinah, ki je z ozirom nato, da je imela v svojem šotoru na veseličnem prostoru, kjer je prodajala razne stvari v korist družbi velik dohodek nad 300 K, od tega svojega dohodka naklonila 20 K podpornemu zakladu N. D. O. Čast podružnici, ki je tako pokazala vsem in vsakomur, kako je treba umevati vzajemnost med narodnimi društvi!

d.— **Najprisrčnejšo zahvalo** izreka N. D. O. tem potom g. Franu Kosu za njegov veliki trud, za njegovo požrtvalno delovanje kot duše vsega izbraževalnega dela v N. D. O. in izreka le željo, da bi g. Kos tudi še nadaljeval s svojim delom in bil tudi še nadalje tako vnet širitelj pros ete med našim delavstvom, kakor je bil dosedaj. Narodno delavstvo mu je iz srca hvaležno za njegov trud.

d.— **V mestni plinarni (gas)** se pripravljajo, kakor je čuti, čudne stvari. Sicer je umljivo samo po sebi, da plinarna ne rabi v poletju toliko delavstva, kakor po zimi. Dnevi so daljši, plina se porabi veliko manj, kakor pa v dolgih zimskih večerih, in ga seveda tudi ni treba toliko proizvajati, vsled česar se tudi rabi manj delavcev. Vsako leto so se torej odpuščali začetkom poletja, ali pa že meseca majnika delavci, kolikor jih je bilo preveč, seveda pa so se potem ob času potrebe zopet sprejemali. Stara praksa je bila, da so v slučaju takega zmanjšanja števila delavstva pred vsem odpuščali — domače, slovenske delavce, dočim je bil regnikolo vedno tisti, kateremu se ni bilo bati, da izgubi, tudi samo začasno, svoj zaslužek. Tako nameravajo baje storiti tudi letos! Toda ako se je to prakticiralo leta in leta tako, izjavljamo danes, da ne bomo tega pripustili nikdar več! Sam tržaški župan je bil ob času oddaje del v novi prosti luki pri c. kr. namestniku, kjer je zahteval, da naj dobi delo v novi prosti luki samo domače delavstvo. Dobro! Ako zahteva tržaški župan za novo prosto luko, ki ne spada v

njegov delokrog, vse delo samo za domačine, naj pred vsem pometa pred svojim lastnim pragom in poskrbi zato, da bo pred vsem v mestni plinarni imelo delo domače delavstvo! To je z ozirom na njegovo postopanje v zadevi nove proste luke njegova prokleta dolžnost, in če tu postopa drugače, potem ni mož, potem je bilo njegovo posredovanje le politična lumparija, uprizorjena edino le z namenom, pripraviti slovensko delavstvo ob kruh. Zato tudi danes zahtevamo z vso odločnostjo: **dokler je še kak tujezec, kak regnikolo v mestni plinarni, ne sme biti odpuščen noben slovenski delavec.** Ako je župan stal na stališču, da imej v Trstu pred vsemi domačin pravico do zaslužka, naj ostane tudi pri tem, ako hoče veljati za poštenjaka, ne pa za hinavca. Enaka pravica povsod! Ako je to veljalo za novo prosto luko, mora veljati tudi za mestno plinarno, in tu še prav posebej, ko mestno plinarno vzdržujejo tržaški davkoplačevalci, med temi tudi Slovenci. **Ako je treba odpustiti delavstvo, se morajo odpustiti najprej tujezcem, regnikoli, in to do zadnjega, potem šele pridejo na vrsto domačini.** Sam župan se je postavil v zgoraj omenjeni zadevi na tako stališče, in mi bomo poskrbeli, da se bo tudi tu delalo po tem načinu. Izjavljamo, da ne odstopimo niti za pičico od te upravičene naše zahteve, in da bomo, če to treba, storili vse potrebne korake tudi do najvišjih mest, da ohranimo našemu delavstvu zaslužek na domačih tleh. **Samo pravice zahtevamo in nič drugega in če merodajni krogi nočejo, da naj smatramo vse njihove obljube in zagotovila nepristranosti za laž in hinavščino, naj store tu svojo dolžnost in poskrbe, da ne bo tujezec jemal izpred ust zaslužka domačinu!** Obenem pa svarimo te kroge, da naj se nikar ne igrajo z ognjem, ako se nočejo opeči, naj nikar ne tirajo slovenskega delavca do skrajnosti, kajti tudi najpotrpežljivejšemu slovenskemu trpinu bi končno znala zavreti kri v žilah! Potem nikar ne delajte nas odgovornih za posledice, kajti opozorili smo vas pravočasno na vašo dolžnost in si potem omivamo roke. Skrbite torej, da se ne bodete pozneje kesali!

d.— **Odbor krajevne skupine sv. Marka in sv. Andreja** vabi vse svoje člane tovariše, da se vsi polnoštevilno udeležijo prihodnjemu nedeljo, dne 8. t. m. ob 7-10 zjutraj na južnem kolodvoru sprejem naših tovarišev ljubljanske N. D. O. Ob enem opozarja, da se istotako vsi udeležijo popoldnarske veselice pri sv. M. Zgornji „pri Tiroleu“ in zvečer predstave „Divjega lovca“ ob 7. uri zvečer v „Nar. domu“ v Trstu. Tovariši delavci! Uporabite to ugodno priliko, da se svojimi tovariši iz središča Slovenije bele Ljubljane pobratite in osebno seznanite! Za odbor krajevne skupine sv. Marka in sv. Andreja:

R. Pregarec, F. Bonano, predsednik, tajnik.

d.— **Gostilna** članov N. D. O., via Caradori št. 18, išče upravitelja do 15. maja. Natančnejši podatki v današnjem oglasu.

DOPISI.

Z Opčin. Odbor openske podružnice sv. CM. se vljudno zahvaljuje vsem narodnim damam in gospodom na Opčinah, kateri so bogato založili podružnični šotor na dan veselice N. D. O. Darovali so: Ga.

Mesto upravitelja gostilne:

ki mora biti oženjen se odda. Sprejme se le odločno osebo, ki je že samostojno vodila gostilničarsko obrt, ali pa izučen natakar. Žena mora biti pridna in vešč kuharica. Kavcija 600 K. Ponudbe na odbor zadrufne gostilne N. D. O., Trst, Via Lavatoio št. 1.

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladščičarno

ul. Molin Grande št. 9. kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladščičice, pitlice itd. Udani Josip Tančar.

Konsumna zadruga N. D. O.

Prodajalne: ulica Bosco 17.

II. ul. Miramare

Čisti dobiček tega Vašega prvega gospodarskega podjetja je namenjen le Vam in Vaši sveti stvari!

Telefon: št. 23-21.

III. v Škednju.

Marija Krpan in Fr. Uian po 4 K. Ana Daneu, Mar. Jü glinek, Munka Znidaršč in N. N. po 1 K. G. Luka Slavec 40 st in ga. Antonja 36 st. Gdč. Sancin 2 K. Ge. Marija Drašček potice, vino in pinco, Costantini 1 torto in sladčice, Alojzija Malalan 1 buteljka marsale, 1 buteljko vermuta in 2 pinco, Ivana Kariž 1 potico in 1 pinco, g. Anton Sošič trg. 3 šalje bonbonov, g. Franca Hrovatin 2 kuhana jezika, Gomzey in Novič 3 torte, Jenčič 1 torto, 1 škatljo finih bonbonov, družina Keber 50 kosov finih slaščic, ge. Šorč Marica 2 torti in 50 sladčič, Brišček 3 stekl. refoška, Logar 1 škatlj. sladčič, Pavla Malalan 2 buteljki vipavca in pinco, Ljudmila Hribar milaški kruh in škatljo bonbonov, Pepka Staudacher 2 steklenici refoška, g. Mško Margon 1 salamo, g. Hribar in Ržem 62 stekl. sodovke, Bog živi vrle darovalce!

ds. — Ajdoščina. (Proslava 1. majnika). Točno ob 4. uri zjutraj pričeli so topiči pokati, na kar je izšla godba in za njo korakala masa delavstva po Šturiji in Ajd vščini. Dugo ljudstvo je bilo takoj na nogah in se je radovalo z nami. Popoldne ob 3. je odkorakalo delavstvo z g. dbo na zabavni prostor, kjer se je začelo zbirati ljudstvo od vseh strani in vseh stanov. Vlak, ki je prišel, je bil preselečen. Prostor je bil srečno izbran. Bujno razrastel gozd, po tleh pa mehka trava in mah. Na ta tla je polegla masa prav po domače, delavci in inteligenca. Udeležil se je te zabave nadravatelj tovarne g. Amann, potem ravnatelj in vse uradništvo tovarne in vsa druga tukajšnja

in iz bližnje okolice inteligenca obijega spola. Vse se e naslajalo na lepoto naraveter godbe in et a. Bilo je tudi šalivih prizorov, ki so napravili oblo smeha. Za okrepčilo je bilo tudi vse pripravljeno, sveda si je mo al stieči vsak sam. Dobil je pri mizi, kar je žilil, in si ponel za grmček ali drevo. Le prebriro je potekel čas in težko, težko smo se ločili od tega krasnega pro tora in skupne zabave.

Spljošen glas je, da kaj takega še ni bilo pri nas! Vse je bilo navdušeno in veselo.

P. družnica N. D. O. in podporno društvo smeta biti ponosna na to prireditelj.

d. — Socialna politika na Francoskem. Mniste dela in socialnih zadev je izdal dve nar. dbi. Z eno naredbo se prepovede noša težkih bremen ženskam, nedoletnim delavcem pod 18 leti in obrtnikom. Ta naredba zadeva obrtna podjetja, to arne, rudokope l djedelnice, delavnice, laboratorije, kuhinje, kleti, skladišča, prodajalnice in pisarne. Pri tem ni nobene razlike, ali so ta podjetja javna ali zasebna, ali jih upravljajo laiki ali duhovniki, ali pa če so podjetja v naučne ali dobrotvorne namene. Teža bremen je določena po starosti in spolu ter načinu, kako naj se prenašajo. Dalje je dečkom po 14 in deklicam pod 18 leti prepovedan prevoz bremen s samo-in dvokolicami in dečk m pod 14 leti ter ženskam sploh prevoz bremen s tovornimi trikolnicami. Tri tedne po porodu je ženskam prepovedano nositi katerakoli bremena.

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lustalca in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu

CENE ZMERNE. TELEFON 16-83

Na obroke

Velika zaloga izdelanih oblek za moške in otroke. Bogat izbor vseh vrst platna za perilo in rjuhe, garniture za mizo in posteljo itd.

Adolf Kostoris, ul. S. Giovanni 16, I. n.
zra. en „BUF ET AUTOMATICO“

POZOR! Skladišče ni v priložju, ampak v prvem nadstropju.

POZOR! Skladišče ni v priložju, ampak v prvem nadstropju.

Novo pogrebno podjetje

se je preselilo v Corso št. 49. (vogal Trg Goldoni).

Zaloga oprave ulica Massimo D'Azeglio št. 18.

Priljeva pogrebe od najprostejše do najelegantnejše vrste v odprti, kakor tudi v s kristalom zaprtih vozovih.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrličje, kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene rakve; čevlje, vence in umetnih cvetlic, kovine, porcelana in perl.

Bogata zaloga: VOŠČENE SVEČE.

Cene nizke, da se ni bati konkurence.

Za slučaj potrebe se uljudno priporočajo

Telefon št. 1402

HENRICH STIBELJ in drugi.

Cene nizke M. AITE brez konkurence

Velika zaloga z manifakturnim blagom

ulica Nuova št. 36, vogal ul. S. Lazzaro, s podružnico ul. S. Lazzaro 5.

V obeh prodajalnicah dobiva se razno blago boljše kakovosti in najmodernejše iz prvih tovarn, posebno pa snovi za moške in ženske obleke, srajce, ovratnike, ovratnice, tudi velkanska izbira platnega in bombažnega blaga, prtov in prticev ter vsake vrste perila tudi iz bombaža, ali platna. Veliki izbor vsakovrstnih odev, kakor tudi koltri lastnega izdelka. Pletenike, svilenine, raznovrstni okraski za šivilje in kitničarke. VELIKANSKI IZBOR SNOVI ZA NARODNE ZASTAVE IN DRUŠTVENE ZNAKE.

Kupljeno blago, katero slučajno ni ugajalo, se zamenja ali pa sed enar vrne brez nikakih zadržkov. Poskusiti in se prepričati

JADRANSKA BANKA v TRSTU

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje).

KUPUJE IN PRODAJA
VREDNOSTNE PAPIRJE
(RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA,
PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE
PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO
LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Eskompt menic in inkaso, borzna naročila

SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem zrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

4¹/₄ 0
VLOGE NA KNJIŽICE
— TEKOČI IN ŽIRO RAČUN —
VLOŽENI DENAR OBREŠTUJE

SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : :
STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI
DOKUMENTOM VKRCAJKA. — — —

Uradne ure: 9 — 12., 2.30 — 5.30. — Brzjavil: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 973.

Čarom N. D. O pozor

Poslužite se ur in zlatanine

v ulici del Rivo 26

Velika zaloga zlatih in stenskih ur ter vsakovrstne zlatanine. Priljubljen vsako popravo, ter jamči za 2 leti.

Članom N. D. O. znižane cene.

udani **Lojz Povh, urar.**

Zaloga likerjev v dečkih in butiljkah

Jakob Perhanc

TRST — Via del Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najkvalitetnejših in starih vin v butiljkah. Po teža točna. Cene zmerno. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogostjenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

Tomo Kelemenič

krojač

ul. Giulia št. 31. I. ndst.

priporoča svojo moderno urejeno krojačnico v kateri se izvršuje vsa dela spadajoča v krojaško obrt. — Cene zmerno Svoj k svojim!

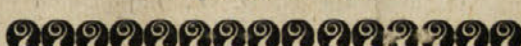
Filip Ivanišević

zaloga dalmatinskega vina:

lastni pridelki v Jesenicah pri Omišu

v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405)

v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All' Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulicel Zudec he št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst.

.. Vsi Slovenci v slovensko trgovino! ..

V. DOBAUSCHEK

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Zaloga izgotovljenih oblek in perila za moške. Kupujem v veliki množini od prvih tovarn, prodajam mnogo in imam male stroške ter mi je tako omogočeno prodajati po

neverjetno nizkih cenah

Za novo sezono, velikanski prejemki blaga, 5000 oblek za moške in dečke od K 14.— do 60.— Izven tega bogata izbira, kostumov, površnikov, jopičev, telovnikov, hlač, srajce, jopič, spodnjih hlač, nogavic, ovratnikov, manšetov, halj, montur (terlis) in vsih drugih predmetov za moške.

Specijaliteta lastnega izdelka za delavce; srajce z kormonskega xforta ter močne hlače in spodnje hlače.

Zgotovljajo se obleke za moške po meri.

Lasna krojačnica.

Use po nizkih cenah.

Govori se slovensko.

Priporočam se na najtopleje za Vašo blagohotno podporo.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

Prvi odhodi iz Trsta:

14. maja parnik „Alice“ Novi-York via Patrasso-Palermo.

26. maja parnik „Laura“ v Buenos-Aires via Almeria-Las Palmas.

Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksoznimi inštalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzjav.

Za informacije se je oglašiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molina Ploccolo št. 2. ali pa h kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo

:: žganjarno ::

ulica Petronio številka 1.

A. B

KUPUJTE VSI

Kolinsko kavino primes!